פִּלְמִיטוֹ (טור), וְעַל (י) לוּלְבֵי גְּפָנִים, וְעַל שְׁקֵדִים (יא) מְתוּקִים שֶׁאוֹכְלִים אוֹתָם (יב) כְּשֶׁהֵם רַכִּים בְּקִלְפֵּיהֶם, וְעַל חָזִיז וְהוּא (יג) שַׁחַת, וְעַל קֶרֶא (יד) חֲיָה, וְעַל (טו) קִמְחָא דִּשְׁעָרֵי, וְעַל שֶׁכַר תְּמָרִים (טז) וְשֶׁכַר שְׁעוֹרִים, (יז) וְעַל מֵי (ו) [ן] שְׁעוֹרִים שֶׁמְּבַשְּׁלִים לְחוֹלָה, וְעַל (יח) עִשְׁבֵי (ז) דְּבָרָא (יט) שֶׁאֵינָם נִזְרָעִים, וְעַל שֶׁבֶת שֶׁקּוֹרִין אָנִיט"וֹ (רְצוֹנוֹ לוֹמַר (מ) אָנִי"ס), (כ) וְעַל (ט) כַּמּוֹן וְכַסְבּוּר (כא) (דְּלַטַעֲמָא עַבְידִי (כב) וְלֹא לַאֲכִילָה), וְעַל [ג]הַחֹמֶץ שֶׁעָרְבוּ בְּמַיִם (כג) עַד שֶׁרָאוּי לִשְׁתּוֹת, מְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל: **ב** עַל הַחֹמֶץ לְבַדּוֹ (כד) [ד]אֵינוֹ מְבָרֵךְ כְּלוּם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא (י) [ן] מְזִיקוֹ: **ג** (כה) [ה]רֵיחַהּ חַלָּא (פֵּרוּשׁ חֹמֶץ) וְטַעֲמָהּ חַמְרָא,

ג שם בְּמִשְׁנָה לְפֵרוּשׁ הָרַא"שׁ (ברכות פ"ו סי' כג). ד הָרַא"שׁ (שם) מֵהֵיכָא דַּיְקִינַן פ"א (ע"ב). ה בְּבָבָא בְּתְרָא צ"ו (ע"א) וַעֲבוֹדָה זָרָה ס"ו (ע"ב).

בְּאֵר הֵיטֵב

אוֹתָם, אֵין לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אֶלָּא שֶׁהַכֹּל עַד אַחַר בְּשׁוּלָם. ט"ז (סק"ד) עַיֵּן שָׁם. וּבְחָשׁוּבֹת פֵּנִים מְאִירוֹת (ח"א) סִימָן ס"ה חוֹלֵק וְכָתַב דְּאֵין לְחַלֵּק, וְעַל כָּל פָּנִים מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה: (ו) **שְׁעוֹרִים.** דְּוַקָא בְּעֶשְׂבִים אֲמַר כָּן, דְּאִינָם חֲשׁוּבִים מִצַּד צִמְחָן וְלֹא מִצַּד זְרִיעָה דִּגְדָלִים בְּלִי זְרִיעָה, אֲבָל פֵּרוֹת טוֹבוֹת כְּגוֹן יְאגְדָע"שׁ מְלֵינוּ"שׁ, יֵשׁ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן ר"ג סָעִיף קָטָן א': (מ) **אָנִי"ס.** וְאִם שִׁלְקוּ, מְבָרֵךְ עַל מֵימָיו בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. מָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י"ד. עַיֵּן שָׁם: (ט) **כַּמּוֹן.** קִימ"ל בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז: **ב** (י) **מְזִיקוֹ.** דְּוַקָא בְּחֹמֶץ חָזָק שֶׁמְּבִעְבֵּעַ כְּשֶׁמַּשְׁלִיכִין אוֹתוֹ עַל הָאָרֶץ, אֲבָל בְּחֹמֶץ שֶׁאֵינוֹ חָזָק כָּל כָּךְ וַדַּאי אֵית לֵיהּ לְבָרֵךְ בְּוַדַּאי אֵין זֶה הֶכְרֵחִי תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים, דְּמִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁעָתָּה אֵינוֹ חָזָק כָּל כָּךְ אֵינוֹ מְזִיק, וְשָׁם בְּיְרוּזָה דַּעְתּוֹ לְהַחְמִיץ (סי' קכג ס"ו) יֵשׁ לוֹמַר דְּאֵין דֶּרֶךְ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

קְטָנִיּוֹת לְקָטָנִיּוֹת. וּכְזֶה שִׁבֵּחַב הַשּׁ"ז (שם) דְּגַם עַל הַשֶּׁרְבִיטִין מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה חוֹלְקִים גַּם כֵּן בְּפֵנִים מְאִירוֹת וְאָכֵן הֶעְתֵּר וְכָתְבוּ דְּלְאוֹ פְּרִי הוּא וְנִתְחַיְּבִין חַד דְּרָגָא לְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל, עַיֵּן בְּיֵד אַפְרַיִם שֶׁעָשָׂה הוּא כְּהַשּׁ"ז. וּבַשֶּׁרְבִיטִין מְאוֹתָן שֶׁקּוֹרִין צוּקֶ"ר אַרְבָּ"ס שֶׁמְּרַבֶּה כּוֹסְסִין הַשֶּׁרְבִיטִין עִם הַקְּטָנִיּוֹת בְּיַחַד, נִרְאֶה דְּכֻלֵּי עָלְמָא מוֹדוּ, עַיֵּן שָׁם: (ז) **שְׁעוֹרִים.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְדֵין זֶה מִתְּשׁוּבַת הָרַא"שׁ (כלל ד סי' טו), וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ שֶׁהָרַמְבַּ"ם חוֹלֵק עַל דִּין זֶה, וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת פְּרַח מַשֶּׁה אַהֲרֹן חֵלֶק א' סִימָן מ'. וְעַיֵּן בְּיֵד אַפְרַיִם (עוללות אפרים דין ג) דְּיִרְקוֹת שֶׁמְּבַשְּׁלִים לְחוֹלֶה לְצָרְכּוֹ מְיַמְּיָם מְבָרֵךְ עַל הַמַּיִם בְּבְרָכַת הַיְּרָקוֹת, וְדַוְקָא שְׁעוֹרִים שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְבַשֵּׁל לַאֲכִילָה כִּי אִם לְצָרְכּוֹ מְיַמְּיָם בְּשָׁכִיל הַחוֹלֶה, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ר"ח בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וְאָכֵן הֶעְתֵּר שָׁם: **ב** (י) **מְזִיקוֹ.** דְּוַקָא בְּאֵין אַבְרָהָם אַבְרָהָם (סק"ו) בְּשֵׁם הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ו), וְנִרְאֶה עִקַּר כְּהָמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג), כֵּיוָן דִּבְלָאו הָכִי דַּעַת רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות כה: ד"ה על החומץ) שֶׁהֶבְיאוּ בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש ועל החומץ) דְּסַכָּרָא

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְעִנְיַן הַשֶּׁרְבִיטִין (מ) יֵשׁ דֵּעוֹת בֵּין הָאַחֲרוֹנִים כְּשֶׁאוֹכְלָן לְבַדָּן בְּלֹא תַּבְשִׁיל שֶׁל חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן שֶׁיְּבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת, שֶׁאֵין מְבָרְכִין בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת אֶלָּא עַל מַאֲכָל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן ר"ח סָעִיף ו'. (יד) וּמַשְׁמַע בְּתוֹסָפוֹת דֵּךְ ל"ח (ע"א) דְּבִזְמַן הַמַּתְחִיל הָאי לְבַד בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה (ט) וְלֹא יְבָרֵךְ עוֹד עַל הַשֶּׁרְבִיטִין, וְאִם אֵרַע שֶׁאוֹכֵל הַשֶּׁרְבִיטִין לְבַד, יְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל: (י) **לוּלְבֵי גְּפָנִים.** גַּם בָּזֶה הַטַּעַם כְּמוֹ בְּקוֹרָא: (יא) **מְתוּקִים.** וּשְׁקֵדִים מָרִים עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ר"ב סָעִיף ה': (יב) **כְּשֶׁהֵם רַכִּים בְּקִלְפֵּיהֶם.** וְאַף דְּקַיְמָא לַן לְעֵיל בְּסִימָן ר"ב סָעִיף ב' (י) בְּשִׁאֲרֵי כָּל הָאִילָנוֹת דְּמִשְּׁיוֹצִיאוּ שׁוּם פְּרִי חֲשִׁיב תַּכְלָה פְּרִי, שֶׁאנִי הָתָם דְּהוּא נֶהֱנֶה מִגּוּף הַפְּרִי שֶׁנּוֹטְעִין אוֹתוֹ מֵחֲמָתוֹ, אֲבָל הָכָא בְּשֶׁקְּדִים מְחַקִּים בְּקִטְנוּתָם אֵינוֹ נֶהֱנֶה מִן הַפְּרִי רַק מֵהַקְּלִפָּה הַחִיצוֹנָה, וְלֹא נָטְעִי לְהוּ אִינָשֵׁי אַדַּעְתָּא דְּקִלְפָּה אֶלָּא אַדַּעְתָּא דְּגַרְעִינֵיהֶן כְּשֶׁיִּתְבַּשְּׁלוּ, וְדָמֵי לְקוֹרָא דְּבִסִימָן ר"ב סָעִיף ה': (יג) **שַׁחַת.** תְּבוּאָה שֶׁלֹּא (יח) הֵבִיאָה שְׁלִישׁ וַחֲזִי לַאֲכִילָה, וּמְשׁוּם דְּלֹא גָּמַר פֵּירָא נָחִית חַד דַּרְגָּא מִפְּרִי הָאֲדָמָה לְשֶׁהַכֹּל, וְהוּא הַדִּין לְכָל פְּרִי הָאֲדָמָה דְּלֹא גָּמַר פֵּירָא וַחֲזִי לַאֲכִילָה, שֶׁהַכֹּל [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) וּשְׁאֲרֵי אַחֲרוֹנִים]: (יד) **חֲיָה.** שֶׁהוּא טוֹב מִבְּשֶׁל יוֹתֵר מֵחַי, וְעַל כֵּן כְּשֶׁאוֹכְלָהּ חַי נִשְׁתַּנִּית בְּרָכָתוֹ לְשֶׁהַכֹּל, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן ר"ה סָעִיף א': (טו) **קִמְחָא דִּשְׁעָרֵי.** אֲפִלּוּ (יג) הַנַּעֲשָׂה מִשֶּׁבְּבָלִים שֶׁמְּיִבְּשִׁין דְּטוֹבִים לַאֲכִילָה קְצָת. וְלָאו דַּוְקָא דִּשְׁעָרֵי, דְּהוּא הַדִּין קֶמַח שֶׁל כָּל חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן כַּמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן ר"ח סָעִיף ה', וְהַאי דְּנָקֵט דִּשְׁעָרֵי, דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא הוֹאִיל וְקָשֶׁה לְתוֹלָעִים שֶׁבַּפֵּעַיִם לֹא יְבָרֵךְ עָלָיו כְּלָל, קָא מַשְׁמַע לַן כֵּיוָן דְּאִית לֵיהּ הֲנָאָה מְגֻיֶּה בְּעֵי בָּרוּכֵי [גְּמָרָא (ברכות לו.)]: (טז) **וְשֶׁכַר שְׁעוֹרִים.** הוֹאִיל (יג) וְהוּא צָלוּל וְעוֹמֵד לִשְׁתִיָּה אֵינוֹ נֶחְשָׁב אֹכֶל בִּכְלָל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) דְּדַעַת הַשַּׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ה) [וְכֵן גַּם כֵּן מִצְדַּד בְּחֶמֶד מֹשֶׁה (סק"ג) כְּהַשּׁ"ז (סק"ז), שֶׁיְּבָרֵךְ עַל כָּל פָּנִים בְּשֶׁל גִּבְּה בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וְדַעַת אֶבֶן הָעוֹזֵר וּפְנִים מְאִירוֹת (ח"א סי' סה) דְּתָמִיד מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן רַק שֶׁהַכֹּל אִם אוֹכְלָן לְבַדָּן בְּלֹא הַקְּטָנִיּוֹת, מִשּׁוּם דְּאֵינָן עִקַּר הַפֵּרוֹת, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הַחַיֵּי אָדָם בְּכְלָל נ"א (ס"ה). וְעַיֵּן שָׁם שֶׁסּוֹבֵר דְּאֲפִלּוּ בְּצוּקֶ"ר אַרְבָּ"ס שׁוּטִי"ן יְבָרֵךְ עַל הַשֶּׁרְבִיטִין שֶׁהַכֹּל, דְּלֹא כְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (שם): (מ) אֲבָל הָעוֹזֵר, שֶׁכָּן הוּא מִנְהַג הָעוֹלָם, וּמִסְתַּבְּרָא דִּדְיָנָא הָכִי דְּמִיפְּטְרֵי מִשּׁוּם דְּאֵינָן עִקַּר הַפֵּרוֹת, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הַחַיֵּי אָדָם בְּכְלָל נ"א (ס"ה). וְעַיֵּן שָׁם שֶׁסּוֹבֵר דְּאֲפִלּוּ בְּצוּקֶ"ר אַרְבָּ"ס שׁוּטִי"ן יְבָרֵךְ עַל הַשֶּׁרְבִיטִין שֶׁהַכֹּל, דְּלֹא כְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (שם): (מ) אֲבָל הָעוֹזֵר, שֶׁכָּן הוּא מִנְהַג הָעוֹלָם, וּמִסְתַּבְּרָא דִּדְיָנָא הָכִי דְּמִיפְּטְרֵי מִשּׁוּם שֶׁבַּמַּעַיִם לֹא יְבָרֵךְ עָלָיו כְּלָל, קָא מַשְׁמַע לַן כֵּיוָן דְּאִית לֵיהּ הֲנָאָה מְגֻיֶּה בְּעֵי בָּרוּכֵי [גְּמָרָא (ברכות לו.)]: (טז) **וְשֶׁכַר שְׁעוֹרִים.** הוֹאִיל (יג) וְהוּא צָלוּל וְעוֹמֵד לִשְׁתִיָּה אֵינוֹ נֶחְשָׁב אֹכֶל בִּכְלָל

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבשו"ע הרב (סי' רה ס"ד) פסק כהט"ז שיש לברך על השרביטים כברכת הקטניות, ומחלק בין של גינה לשל שדה. **ב)** ובשו"ע הרב (ס"ה) כתב: ויש מי שהיה נוהג לברך בורא פרי האדמה על הגדילים בארץ ובורא פרי העץ על הגדילים באילן אפילו הם מינים גרועים כעשבים ודומיהם. ובסדר ברכת הנהנין (פ"ו ה"ה) הביא כן בשם האר"י ז"ל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

חַמְרָא הוּא וּמְבָרֵךְ עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן: ד (כו) * כָּל שֶׁבְּנֵי אָדָם נִמְנָעִים לִשְׁתּוֹתוֹ מִפְּנֵי חֲמִיצוּתוֹ, אֵין מְבָרְכִין עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן (אֶלָּא שֶׁהַכֹּל): ה (כז) [1]שְׁמָרֵי יַיִן, מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. נָתַן בָּהֶם מַיִם, אִם נָתַן (כח) שְׁלִשָּׁה מִדּוֹת מַיִם וּמָצָא אַרְבָּעָה, הֲוָה לֵיהּ כְּיַיִן מָזוּג וּמְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן, (כט) וְאִם מָצָא פָּחוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טַעַם יַיִן, קִיּוֹהָא בְּעַלְמָא הוּא וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ (ל) אֶלָּא שֶׁהַכֹּל. [2]וְהֵינוּ בְּיֵינוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ חֲזָקִים, אֲבָל יֵינוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁאֵינָן חֲזָקִים כָּל כָּךְ, אֲפִלּוּ רְמָא תְּלָתָא וַאֲתָא אַרְבָּעָה אֵינוֹ מְבָרֵךְ עֲלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. וְנִרְאֶה שֶׁמְּשַׁעֲרִים בַּשְּׁעוּר שֶׁמּוֹזְגִים יַיִן שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם. הַגָּה: [*] (לא) וּבְלִבַד שֶׁלֹּא יְהֵא הַיַּיִן אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, (לב) כִּי אָז (לג) דַּאי בָּטֵל (אגור (הלכות גרכת הפירות סי' רסט)): ו [3]תָּמָד (לד) שֶׁעוֹשִׂים מֵחַרְצַנִּים שֶׁנּוֹתְנִים עֲלֵיהֶם מַיִם, דִּינָם כְּשֵׁמָרִים. וְהָנֵי מִלֵּי (לה) כְּשֶׁנַּעֲצְרוּ בְּקוֹרָה, אֲבָל אִם לֹא נִדְרְכוּ * אֶלָּא בָּרְגָל, אֲפִלּוּ נָתַן מַיִם וְלֹא מָצָא אֶלָּא שִׁלְשָׁה אוֹ פָּחוֹת (לו) מְבָרְכִין עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן, שֶׁיַּיִן הוּא, וְהַמַּיִם נִבְלָעִים

ו שִׁבְלֵי הַלֶּקֶט (סדר ברכות סי' קמה) בְּשֵׁם סֵפֶר הַתְּרוּמָה (הלכות עכרים סי' קנו, ע"י"ש).
ז בְּבָא בְּתְרָא צ"ו (ע"ב) וּכְתָנָא קַמָּא לְפָרוּשׁ הַתּוֹסָפוֹת.
ח (רַבֵּנוּ יוֹנָה שָׁם) (ברכות לב: ד"ה שפרים). ט רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב עז ח"א) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (שם צו: ד"ה אין). י רַמְבַּ"ן (ע"ז ל. ד"ה הלכתא).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

נִסּוּךְ בְּכָךְ, רַק מְשׁוּם דְּאֵין בְּקִיאִים מְחַמִּירִין, וְעַיֵּן שָׁם וּבְיֵד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה:
ה [בשו"ע] וּבְלִבַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַיַּיִן אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם. וְעַיֵּן בִּדְבָרֵי אֲרוּגִי אֲבִי זַקְנִי
בְּבכורות שור בְּבָבָא בָּתְרָא (צז:), כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שְׁמַעְתִּי מִי שֶׁפִּקְפֵּק עַל שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן מַיִם הַרְבֵּה עַל הַצְּמוּקִין שֶׁהַצְּמוּקִין הֵם אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, וְאִם כֵּן הַיַּיִן בָּטֵל בַּמַּיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב טוּר בְּבָבָא בָּתְרָא (צז:), כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שְׁמַעְתִּי מִי שֶׁפִּקְפֵּק עַל שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן מַיִם הַרְבֵּה עַל הַצְּמוּקִין שֶׁהַצְּמוּקִין הֵם אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, וְאִם כֵּן הַיַּיִן בָּטֵל בַּמַּיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב טוּר בְּבָבָא בָּתְרָא (צז:), כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שְׁמַעְתִּי מִי שֶׁפִּקְפֵּק עַל שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן מַיִם הַרְבֵּה עַל הַצְּמוּקִין שֶׁהַצְּמוּקִין הֵם אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, וְאִם כֵּן הַיַּיִן בָּטֵל בַּמַּיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב טוּר בְּבָבָא בָּתְרָא (צז:), כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שְׁמַעְתִּי מִי שֶׁפִּקְפֵּק עַל שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן מַיִם הַרְבֵּה עַל הַצְּמוּקִין שֶׁהַצְּמוּקִין הֵם אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, וְאִם כֵּן הַיַּיִן בָּטֵל בַּמַּיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב טוּר בְּבָבָא בָּתְרָא (צז:), כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שְׁמַעְתִּי מִי שֶׁפִּקְפֵּק עַל שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן מַיִם הַרְבֵּה עַל הַצְּמוּקִין שֶׁהַצְּמוּקִין הֵם אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין לְצִמּוּקִים, הֲרֵי אֲנוּ שׁוֹאֲלִין שֶׁאַחַר שֶׁלִּיקָה אוֹ שֶׁנִּתְמַדּוּ בְּמַיִם מִתְבַּלִּים בְּכָל אֵלּוּ יוֹתֵר, אִם כֵּן מִשֶּׁתַּרְתֵּן כָּךְ. רַק צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּל כָּךְ מַיִם שֶׁיִּהְיוּ הַצְּמוּקִים אַחַר שֶׁנִּתְגַּדְּלוּ אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, שְׁאָז וַדַּאי הֲוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן בְּיֵד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה, וּלְפִי זֶה מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בִּבְכוֹר שׁוֹר שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֶחָד מִשִּׁשָּׁה אַחַר שֶׁנִּתְגַּדְּלוּ, לְאוֹ דַּוְקָא, דַּאֲפִלּוּ פָּחוֹת מִזֶּה גַּם

בַּאֵר הַיטֵב

לַהּ הֲנָאָה מִינַיהּ, וּבְצֵי בְּרָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף ד'. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג):

בְּאוּר הֲלָכָה

ד * כָּל שֶׁבְּנֵי אָדָם וְכוּ'. **וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם** (ס"ק יד) **כָּתַב דִּלְפִי שֶׁאֵין אָנוּ בְּקִיאִין בְּשִׁעוּר זֶה הַיַּיִן בְּנֵי אָדָם שׁוֹתִין וְיֵשׁ שֶׁאֵין שׁוֹתִין, לָכֵן מִפְּפֵק יִשְׁתֶּה יַיִן וְיִפְטְרֶנּוּ בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה וְאַחֲרוֹנָה.** וְעַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק יד) שֶׁהֵשִׁיא דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם לְכַנָּנָה אַחֶרֶת, דְּהֵינוּ שֶׁשָּׁעַם סֵפֶר הַתְּרוּמָה (הל' עכו"ם סי' קנו) שֶׁמְּמַנּוּ מְקוֹר דִּין זֶה הוּא מִפְּנֵי סָפֵק, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל לֹא מְשָׁמַע כֵּן בְּסֵפֶר הַתְּרוּמָה שֶׁהֲבִיאוֹ הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה כתוב בשבלי לקט) עַיֵּן שָׁם. וְכֵן מוּכָח בְּבָאוּר הַגְּרָ"א שֶׁכָּתַב דְּהֵינוּ פּוֹרְצְמֵי שֶׁהַזְּכָר בְּגִמָּרָא (ב"ב צה:), וַהֲלֹא פּוֹרְצְמֵי הוּא בָּאוּר עַל יַיִן שֶׁהַקְּרִים שָׁם מִקְדָּם, וְהֶתֵּם בְּוַדַּאי לֹא מִשָּׁעַם סָפֵק אֶלָּא מִשּׁוּם דְּנִשְׁתַּנָּה לְגַרְיעוּתָא מִתְּחִלָּה שֶׁהַכֹּל וְאַחֲרָיו בּוֹרֵא וְנִפְשׁוּת רַבּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים, אֶלָּא דְּכַנָּנַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם הוּא דְּחָשַׁשׁ לְדִבְרֵי רַבֵּנוּ תָּם (ע"ז כט: ד"ה אי) עַיֵּן שָׁם]:

ו * אֶלָּא בָּרְגָל וְכוּ'. **עַיֵּן בְּתִשְׁבֵּ"ץ** חֵלֶק א' סִימָן (פ"ו) [פ"ז] **שְׁמְצַדֵּד לוֹמַר דְּדִין זֶה דְּוָקָא בְּחַרְצַנִּים שֶׁל עֲנָבִים אֲבָל בְּחַרְצַנִּים שֶׁל צְמוּקִים אֶפְשָׁר דְּלֵיתָא לְהַאי דִּינָא כְּלָל, שֶׁאֲפִלּוּ בִּצְמוּקִים עַצְמָם כְּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּכָאנִינַן שֶׁיֵּהָא בָּהֶם דָּוְקָא לְחִלּוּחִית קְצָת שֶׁאֶפְשָׁר לְצֵאת מֵהֶם הַיַּיִן עַל יְדֵי דְּרִיכָה בִּלְא שְׁרִיָּה** וְנִרְאֶה לְקַמֵּן בְּסִימָן רע"ב סָעִיף ו'], **וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁהַפִּסְלֹת שֶׁל צְמוּקִים לֹא עֲדִיפָא מִצְּמוּקִים שְׁלֵמִים גְּרוּעִים, עַיֵּן שָׁם שֶׁמְּצַדֵּד שֶׁדִּינָם כִּדְאִין שְׁמָרִים דְּכָאנִינַן**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְהִתְקַלְקֵל, (כ) וּמִטַּעְמָא שֶׁמִּתְחִלָּה מִתְקַלְקֵל רֵיחוֹ וְאַחַר כָּךְ טַעֲמוֹ:
ד (כו) כָּל שֶׁבְּנֵי אָדָם וְכוּ'. חָלָא גְּמוּרָה, רַק שֶׁהִתְחִיל טַעֲמֵיהּ לְהִתְחַמֵּץ קְצָת עַד שֶׁבְּנֵי אָדָם נִמְנָעִין לִשְׁתּוֹתוֹ מִפְּנֵי זֶה, בִּרְכָתוֹ שֶׁהַכֹּל: ה (כז) שְׁמָרֵי יַיִן. הַיְנוּ בְּשֶׁלֹּא נָתַן עֲלֵיהֶם מַיִם אוֹתָם גּוּפָא, וּמִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם לַחְלוּחִית יַיִן מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. וְאַף דִּשְׁמָרִים אַזּוּקֵי מְזַיְּקִי, (כח) שְׁלִשָּׁה מִדּוֹת וְכוּ'. מַיְירֵי בְּשִׁמְרִים שֶׁל עֲנָבִים שֶׁדָּרְכוּ אוֹתָן שֶׁנַּעֲשָׂה בְּלִי תַּעֲרוֹבוֹת מַיִם, אֲבָל בְּיֵינִין צְמוּקִים שֶׁלָּנוּ שֶׁנִּשְׁרָה מִתְּחִלָּה הַצְּמוּקִים עִם מַיִם, אִם כֵּן גַּם בְּלִחְלוּחִית יַיִן שֶׁיֵּשׁ בְּהַשְּׁמָרִים מֵעֵרֶב מִתְּחִלָּתוֹ הַרְבֵּה מַיִם, וּכְשֶׁנּוֹתֵן עוֹד מַיִם בְּוַדַּאי נִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַיַּיִן שֶׁהָיָה בּוֹ תְּחִלָּה: (כט) וְאִם מָצָא פָּחוֹת וְכוּ'. וְדָוְקָא בִּשְׁמָרִים, וּמִשּׁוּם דְּלַחְלוּחִית יַיִן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן אֵינוֹ חָשׁוּב כְּלָל כָּךְ. (כט) אֲבָל יַיִן גּוּפָא שֶׁיֵּצָא מִדְּרִיכַת עֲנָבִים, אִם שָׁפַךְ עֲלֵיהֶם מַיִם אֲפִלּוּ יוֹתֵר מִשְּׁלֹשָׁה חֲלָקִים עַד קָרוֹב לְשִׁשָּׁה, גַּם כֵּן יַיִן גָּמוּר הוּא וּכְדִלְקַמִּיהּ בְּהַגָּהָ"ה, (כג) וּבָעֵינַן רַק שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ טַעַם יַיִן שֶׁרָאוּי לִשְׁתִיָּה עַל יְדֵי מִזִּיגָה זוֹ, וְדָרֵךְ בְּנֵי אָדָם לִשְׁתּוֹתוֹ בְּמָקוֹם יַיִן עַל יְדֵי מִזִּיגָה זוֹ, דְּאִי לָאו הָכִי אָמְרִינַן דְּבָטְלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם: (ל) אֶלָּא שֶׁהַכֹּל. וְאַחֲרָיו בִּרְכַּת בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת: (לא) וּבְלִבַד שֶׁלֹּא יְהֵא וְכוּ'. דִּבְרֵי הַגָּהָ (מ) אֵין לוֹ בְּאוּר, דְּהַמְחַבֵּר הֲלֹא בָּא לְהַחְמִיר דְּבֵיינוֹת שֶׁלָּנוּ לֹא סַגִּי שֶׁיִּהְיֶה רַק רְבִיעִית יַיִן, וַאֲפִלּוּ אִם הַדֶּרֶךְ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם לַעֲשׂוֹת מִזִּיגָה גְּדוֹלָה, הֲלֹא פָּחוֹת מֵרְבִיעִית יַיִן בְּוַדַּאי לֹא מַהֲנֵי אֲפִלּוּ בַּיֵּינוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ חֲזָקִים, וּמֵהָרַמ"א מִשְׁמַע דְּמַהֲנֵי עַד קָרוֹב לְשִׁשָּׁה חֲלָקִים מַיִם. (כה) וּבָאֵמֶת דִּדְבָרֵי הָאָגוּר לֹא קָאֵי עַל שְׁמָרִים, דְּבִשְׁמָרִים הַשָּׁוִין כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר, וְהוּא מֵיְירֵי בְּיַיִן עֲנָבִים גּוּפָא כְּשֶׁמּוֹזְגוֹ עִם מַיִם דְּעַד קָרוֹב לְשִׁשָּׁה שָׁם יַיִן עָלָיו וְכַנַּ"ל: (לב) כִּי אָז וְכוּ'. הַיַּיִן יוֹתֵר מֵאֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם שָׁם יַיִן עָלָיו, (מ) וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ טַעַם יַיִן וְרֵיחַ שֶׁל יַיִן וְדָרֵךְ בְּנֵי אָדָם לִשְׁתּוֹת יַיִן בִּמְזִיגָה כָּזוֹ, וְכַנַּ"ל בְּסוֹף סָעִיף קָטָן כ"ט. (מ) וְדַע, דִּדְבָרֵי הַגָּהָ זוֹ מֵיְירֵי גַּם כֵּן בְּיֵינִין חֵי שֶׁנַּעֲשָׂה מִתְּחִלָּה בְּלִי תַּעֲרֹבֶת מַיִם, וּלְכָךְ רָאוּי שֶׁיִּהְיוּ סָעִיף עָלָיו אַחַר כָּךְ מִזִּיגָה כָּזוֹ, וַאֲפִלּוּ פָּחוֹת מִזֶּה מִתְּבַטֵּל שָׁם יַיִן עַל יְדֵי זֶה. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רע"ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ט"ז שֶׁשָּׁם נִתְבָּאֵר הַיֵּטֶב דִּין זֶה: (לג) וַדַּאי בָּטֵל. אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ טַעַם יַיִן. וְאַף דִּבְעַלְמָא קַיְימָא לַן טַעַם כְּעִקָּר דְּאוֹרַיְתָא, (מ) הָכָא לֹא חֲשִׁיב טַעַם, דְּקִיּוּהָא בְּעַלְמָא דָּמֵי. וְאִם נִתְעָרֵב יַיִן בְּשִׁאָר מַשְׁקִין, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ר"ב סָעִיף א' בְּהַגָּ"ה וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"י) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם:
ו (לד) שֶׁעוֹשִׂים מֵחַרְצַנִּים וְכוּ'. הַיְנוּ לְאַחַר שֶׁנִּסְחַט הַיַּיִן מֵהָעֲנָבִים נוֹתְנִים מַיִם עַל הַחַרְצַנִּים לְקַלְּטוֹ טַעַם הַיַּיִן שֶׁנִּשְׁאָר בָּהֶם, וְזֶהוּ הַנִּקְרָא תָּמֵד: (לה) כְּשֶׁנַּעֲצְרוּ בְּקוֹרָה. וְעַל יְדֵי זֶה יָצָא מֵהָעֲנָבִים כְּמַעַט כָּל הַלִּחְלוּחִית שֶׁבָּהֶם: (לו) מְבָרְכִין עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. שֶׁדִּינָם (כט) כִּצְמוּקִים. (ל) וּמִכָּל מָקוֹם דַּוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ טַעֲמוֹ שֶׁל יַיִן וְרֵיחוֹ, וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף קָטָן ל"ב לְעִנְיַן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כ) כֵּן הוּא דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת (ב"ב צו. ד"ה הבודק), וְהִסְכִּים לָזֶה הַגְּרָ"א בְּסִימָן רע"ב (ס"א ד"ה ואין): ה (כז) עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו) בְּתַרּוּצוֹ וְאֶפְשָׁר דְּזֶהוּ כַּוָּנָתוֹ, וְעַיֵּן לְבוּשׁ וְהַגְּרָ"ז (ס"י). (כח) בְּבָא בָּתְרָא צ"ז עַמּוּד א' תּוֹסָפוֹת ד"ה מִי, דִּלְכְאוֹרָה הוּא הֶפֶךְ מִפְּעִיף זֶה, וְהוּבָא דִּבְרֵי רַבֵּנוּ תָּם בְּבֵית יוֹסֵף יוֹרֶה דֵּעָה קכ"ג (ד"ה כתב המרדכי), וְאֶפְשָׁר דְּשָׁם נָמֵי הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּנִתְעָרֵב בְּהַרְבֵּה מַיִם שֶׁפְּשָׁטְשָׁךְ בָּהֶן, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה: (כט) יוֹרֶה דֵּעָה קל"ד סָעִיף (קָטָן) ה', וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ"א: (כג) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים: (מה) עַיֵּן בְּעוֹלַת תָּמִיד (סק"ו) שֶׁגַּם הוּא נִתְקַשֶּׁה בָּזֶה: (מו) הַגְּרָ"א: (מז) ר"ן בְּפֶרֶק עֲרֵבֵי פְּסָחִים (כג. ד"ה ומיהו) לְעִנְיַן חַרְצַנִּים שֶׁלֹּא נַעֲצְרוּ הָעֲנָבִים בְּקוֹרָה, וְהוּבָא בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (הארוך ד"ה ומצא) מִדִּינָם כְּצְמוּקִים גְּמוּרִים, וְהוּא הַדִּין הָכָא: (מז) כֵּן מוּכָח בְּמִקְוֹאֵי הַדִּין הַזֶּה [שֶׁלְּמָדוּהוּ מֵהָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה ע"ג עַמּוּד ב' שְׁנֵי כּוֹסוֹת] וּמִבַּאוּר הַגְּרָ"א בְּסִימָן רע"ב סָעִיף ז' וְרָמַז בְּקִצּוּר גַּם בְּסִימָן זֶה (ד"ה נתן): (מח) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) בְּשֵׁם מַהֲרִי"ל (בתשובה סי' קמב) וּכְעֵין מַה שֶּׁכָּתְבוּ תּוֹסָפוֹת בְּבָא בָּתְרָא צ"ז (ע"א ד"ה הוא): ו (מט) וּמִכָּל מָקוֹם לְכַלְּתְּחִלָּה עָלְמָא אִם הָיָה בְּמַיִם שִׁשָּׁה פְּעָמִים כְּנֶגֶד הַחַרְצַנִּים בְּוַדַּאי אֵין שָׁם יַיִן עָלָיו [הַגְּרָ"א בְּסִימָן רע"ב (ס"ז)]: (נ) ר"ן שָׁם ד"ל:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah